

Aanvullend soortgericht onderzoek Randweg 116 te Alblasserdam

31 januari 2014

Aanvullend soortgericht onderzoek Randweg 116 te Alblasserdam

**Inventarisatie naar het voorkomen van de huismus, gierzwaluw,
spreeuw en vleermuizen**

Verantwoording

Titel	Aanvullend soortgericht onderzoek Randweg 116 te Alblasterdam
Opdrachtgever	Woonkracht10
Projectleider	J.W. (William) Blok
Auteur(s)	D. (Daan) Dekker en V.J. (Vincent) Wisgerhof
Tweede lezer	J.J. (Jeroen) Reimerink
Uitvoering veldwerk	V.J. (Vincent) Wisgerhof, D. (Daan) Dekker, C.A. (Carolien) Wegstapel en H.B. (Henk) Bouman
Projectnummer	1215419
Aantal pagina's	24 (exclusief bijlagen)
Datum	31 januari 2014
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale versie. Dit rapport is aantoonbaar vrijgeven.

Colofon

Tauw bv
BU Meten, Inspectie & Advies
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
Telefoon +31 30 28 24 82 4
Fax +31 30 28 89 48 4

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Inhoud

Verantwoording en colofon	5
1 Inleiding.....	9
1.1 Aanleiding en doel	9
1.2 Natuurbeschermingswetgeving	9
1.3 Huidige situatie en beoogde werkzaamheden	10
2 Ecologie en methoden	12
2.1 Vleermuizen	12
2.1.1 Ecologie van vleermuizen	12
2.1.2 Verwachte soorten en functies	13
2.1.3 Doel onderzoek	15
2.1.4 Werkwijze	15
2.2 Vogels	15
2.2.1 Ecologie van vogels	15
2.2.2 Verwachte soorten en verwachte functies.....	16
2.2.3 Doel onderzoek	16
2.2.4 Werkwijze	16
2.3 Periodisering gecombineerd onderzoek.....	16
3 Resultaten en interpretatie	18
3.1 Vleermuizen	18
3.2 Vogels	20
4 Effectbeschrijving	21
4.1 Overzicht van effecten.....	21
4.2 Effectbeschrijving	21
4.2.1 Vleermuizen	21
4.2.2 Vogels	22
5 Conclusies en aanbevelingen	23
5.1.1 Conclusies.....	23
5.1.2 Aanbevelingen.....	24
6 Literatuur.....	25

Bijlage(n)

- 1 Inventarisatiekaart

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

In opdracht van Woonkracht10 heeft Tauw onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van strikt beschermde soorten ten behoeve van 'ruimtelijke onderbouwing' voor de ontwikkeling van een boerderij tot een woonzorgboerderij aan de Randweg 116 in Alblasserdam. Voor dit voornemen is medio februari 2013 een natuurtoets uitgevoerd (Tauw, 2013). Hieruit is gebleken dat bij het voornemen negatieve effecten op vaste verblijfplaatsen van de huismus, gierzwaluw, spreeuw en verschillende soorten vleermuizen niet op voorhand kunnen worden uitgesloten. Het daadwerkelijke voorkomen van deze soorten is onderzocht. De resultaten van dat onderzoek zijn beschreven in dit rapport.

Dit rapport geeft een beschrijving van het plangebied, de ecologie van de genoemde diersoorten, de gebruikte onderzoeksmethodiek, de resultaten, effectbeschrijving en de conclusies van het nader onderzoek naar de huismus, gierzwaluw, spreeuw en verschillende soorten vleermuizen. In de conclusie wordt antwoord gegeven op de vraag of (en eventueel welke) mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn, of dat een ontheffing van de Flora- en faunawet moet worden aangevraagd voor het mogelijkverstoort en/of verdwijnen van vogelnesten en (onderdelen van) leefgebieden van vleermuizen.

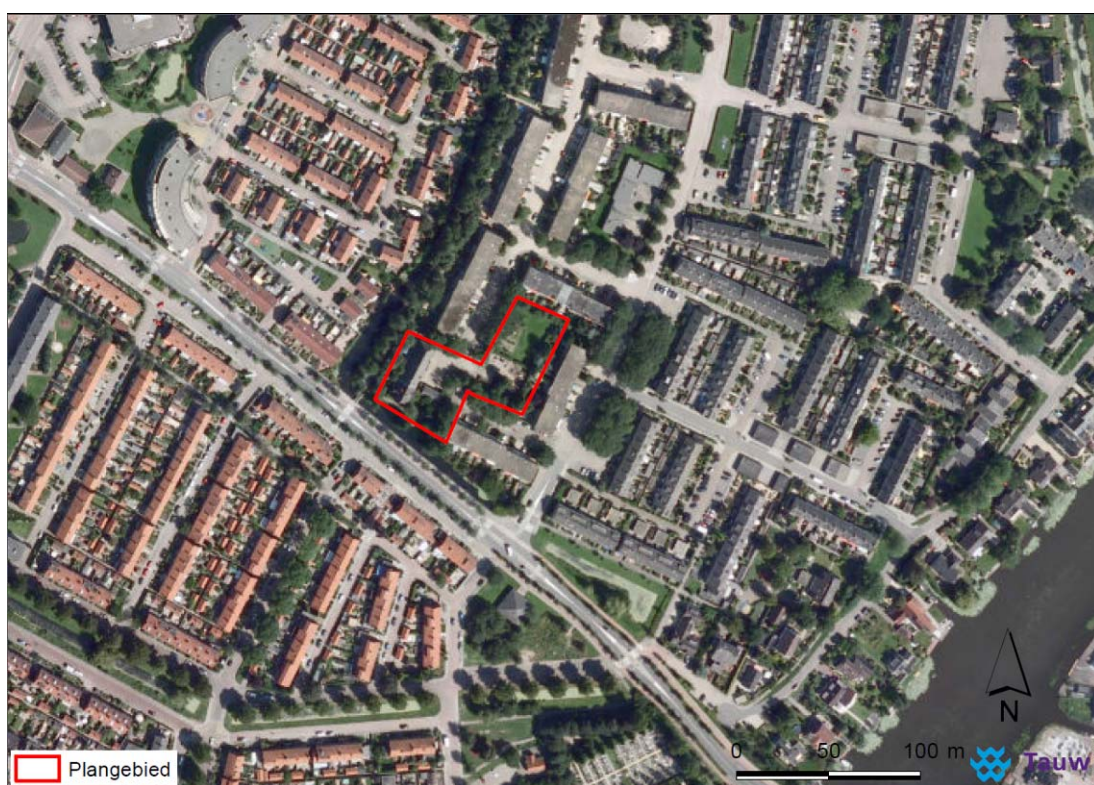
De kans bestaat dat als gevolg van de werkzaamheden verblijfplaatsen van beschermde vogelsoorten en vleermuizen worden verstoort of verdwijnen. Wanneer dit daadwerkelijk het geval is, dienen mitigerende maatregelen te worden getroffen om de functionaliteit van de nesten en verblijfplaatsen te garanderen. Deze maatregelen kunnen worden voorgelegd aan Dienst Regelingen van het Ministerie van EZ middels een ontheffingsaanvraag. Bij goedkeuring van de maatregelen wordt een afwijzing van de aanvraag gegeven, omdat geen overtreding van de Flora- en faunawet optreedt. Indien het nemen van dergelijke maatregelen niet mogelijk is, dient ontheffing van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn.

1.2 Natuurbeschermingswetgeving

De Flora- en faunawet gaat uit van het voorzorgsbeginsel en stelt dat een overtreding van verbodsbepalingen *met zekerheid* moet kunnen worden uitgesloten. Uitsluitel is alleen mogelijk op basis van voldoende en actuele gegevens. Wanneer negatieve effecten op soorten mogelijk zijn, en wanneer op basis van het oriënterend veldbezoek of actuele verspreidingsgegevens niet met zekerheid vast te stellen is of een soort aanwezig is, is nader onderzoek naar de aanwezigheid van deze soorten noodzakelijk. Ook bij het aanvragen van een eventuele ontheffing dient de aanwezigheid van de betreffende soort aangetoond te worden. Hierbij geldt een 'omgekeerde bewijslast' waarbij de initiatiefnemer verantwoordelijkheid draagt.

1.3 Huidige situatie en beoogde werkzaamheden

Aan de Randweg 116 te Alblasterdam (zie figuur 1.1) is momenteel een verouderde boerderij gelegen, die in eigendom is van de woningcorporatie Woonkracht10. De opdrachtgever heeft de wens om deze boerderij te verbouwen tot een woonzorgboerderij. Bij realisatie van dit voornemen zal een aanbouw geplaatst worden op het perceel behorend bij de boerderij.

Figuur 1.1 Overzicht van het plangebied en omgeving Alblasterdam.

De beoogde ontwikkeling bestaat uit de ontwikkeling van een zorgboerderij. Dit houdt globaal in:

- De renovatie van het voorhuis en het bedrijfsdeel van de boerderij
- De sloop van de werkplaats
- De bouw van een nieuw pand
- Aanleg tuin
- Aanleg parkeerplaatsen

Figuur 1.2 Definitief ontwerp Zorgboerderij Blomhoeve te Alblasterdam (bron: Woonkracht10)

2 Ecologie en methoden

2.1 Vleermuizen

2.1.1 Ecologie van vleermuizen

Vleermuizen gebruiken verschillende delen van het landschap voor verschillende doeleinden. Er worden drie belangrijke gebruiksfuncties onderscheiden:

- **Vliegroutes:** De meeste soorten vleermuizen maken gebruik van lijnvormige elementen in het landschap om zich langs te verplaatsen, zoals heggen, lanen, bosranden en waterlopen. Dergelijke lijnvormige elementen dienen als oriëntatie en bieden beschutting tegen wind en tegen mogelijke vijanden. Er wordt door vleermuizen vaak ook gevoerageerd op de vliegroute
- **Foerageergebieden:** Vleermuizen jagen ofwel boven water, in halfopen, parkachtig landschap, in stedelijk gebied of in het bos binnen de openingen in het kronendak, maar vooral langs bosranden en overgangen. Sommige soorten leggen 's avonds enkele kilometers af om hun foerageergebieden te bereiken. Andere soorten zoeken hun voedsel binnen een straal van enkele honderden meters rondom de verblijfplaats
- **Verblijfplaatsen:** Vleermuizen gebruiken holten en spleten in bomen of gebouwen als verblijfplaats. Door het jaar heen maken vleermuizen gebruik van verschillende soorten verblijfplaatsen:
 - *Zomerverblijfplaatsen:* De Nederlandse vleermuizen hebben voorkeur voor een zomerverblijfplaats in bomen en/of gebouwen. De belangrijkste voorwaarde van een verblijfplaats is de nabijheid van een goed voedselgebied. Daarnaast speelt het microklimaat in het verblijf een belangrijke rol. De zomerverblijfplaatsen worden gekenmerkt door warme en droge omstandigheden en worden bewoond in de periode tussen april en oktober
 - *Kraamverblijfplaatsen:* In de zomer verzamelen de vrouwtjes zich in kraamkolonies (bijvoorbeeld in boomholten, op zolders, achter daklijsten) om gezamenlijk jongen te krijgen. Een dergelijke kraamkolonie bewoont tegelijkertijd of afwisselend een aantal verschillende verblijfsplaatsen. Mannetjes worden niet geduld, zij leven in de zomer solitair of in kleine groepen. De jongen worden geboren in de vroege zomer (eind mei-half juni) en foerageren mee met de vrouwtjes tot in juli of augustus. Daarna verlaten de vrouwtjes langzaam de kraamkolonies en gaan ze op zoek naar een mannetje om te paren
 - *Paarverblijfplaatsen:* Paarverblijfplaatsen zijn tijdelijke verblijfplaatsen, die aan het einde van de zomer door zowel mannetjes als vrouwtjes worden bezocht om te paren. De paarverblijfplaatsen liggen vaak in groepen bij elkaar op strategische plaatsen, bijvoorbeeld langs de trekroutes naar overwinteringsgebieden. De mannetjes verdedigen hun individuele paarverblijf of paarterritorium tegenover andere mannetjes, terwijl ze, vliegend of stationair (afhankelijk van de soort), de vrouwtjes luid roepend proberen te lokken. Exacte locaties van paarverblijven zijn lastig vast te stellen. Een voorbeeld: als er een fanatiek roepende en rondvliegende gewone dwergvleermuis rondom een woningblok wordt waargenomen, dan kan het hele woningblok als paarverblijf worden aangewezen

- *Winterverblijfplaatsen*: Om de winter te overleven houden vleermuizen een winterslaap van oktober tot maart of april. Enkele vleermuizen, zoals de ruige dwergvleermuis, komen vanuit kraamkolonies in Midden- en Oost-Europa naar Nederland om te overwinteren. Vleermuizen houden hun winterslaap doorgaans in koude, donkere, vochtige, vaak onderaardse verblijven. Ook kunnen ze in bomen of op zolders overwinteren. In de winterverblijven is het vochtig en er heerst een constante temperatuur tussen circa 0°C en 10°C; de gewenste temperatuurwaarde is soortspecifiek. Als het microklimaat verandert, dan gaan de vleermuizen op zoek naar een nieuwe ruimte met een gunstiger temperatuur. Zwermgedrag is indicatief voor een winterverblijfplaats in de directe omgeving. Zwermgedrag betreft sociale interactie tussen vleermuizen en dient voor uitwisseling van genen of van kennis over leefgebieden en verblijfplaatsen. Zwermgedrag vindt vaak heel lokaal plaats. Het vaststellen van zwermgedrag is soms lastig, maar het gaat in ieder geval om een grote groep vleermuizen die voor langere tijd op dezelfde locatie blijft rondvliegen. Wanneer dat nabij een kerkgebouw of een andere geschikte winterverblijfplaats is, dan is er sprake van zwermgedrag bij een winterverblijfplaats (Kapteyn, 1995; Limpens et al., 2004; Limpens et al., 2009)

Vleermuizen maken gebruik van het landschap als netwerk, waarin de verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden verspreid door het landschap liggen. Als gevolg van de seizoenswisselingen, maar ook door factoren zoals veranderingen in het voedselaanbod op de verblijfplaatsen, is het gebruik van het netwerk dynamisch en veranderlijk in de loop van het seizoen en in de loop van de jaren (Kapteyn, 1995; Limpens et al., 2004; Limpens et al., 2009).

2.1.2 Verwachte soorten en functies

Het plangebied wordt gekenmerkt door de oude boerderij omgeven door bomen tussen drie wijken. Uit verspreidingsgegevens (Mostert & Willemsen, 2008; Zoogdieratlas, 2012) en op basis van het oriënterend veldbezoek en natuurtoets (Tauw, 2012) kan aanwezigheid van de volgende vleermuissoorten in de boerderij niet worden uitgesloten: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis en gewone grootoorvleermuis. De reden dat deze vleermuissoorten worden verwacht, heeft te maken met de aanwezigheid van geschikte verblijfplaatsen op de zolder, achter gevelbetimmering en/of de dakgoot, en in en achter het dak van de boerderij.

Omdat de boerderij enkelsteens muren heeft, is de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de spouwmuur uitgesloten. Tevens worden door de aanwezigheid van groenstructuren aan de randen van het plangebied zowel foerageergebieden als vliegroutes van de genoemde vleermuissoorten verwacht.

In tabel 2.1 staat voor bovengenoemde soorten weergegeven hoe ze het landschap gebruiken en waar verblijfplaatsen kunnen worden aangetroffen.

Tabel 2.1 Schematisch weergave van het landschapsgebruik van vleermuissoorten uit de regio
 + = ongevoelig voor licht, – = gevoelig voor licht (Naar: Limpens *et al.*, 2004)

Soort	Type verblijfplaats	Type jachtgebied	Type vliegroute	Max. afstand tussen verblijfplaats en jachtplaats	Licht op route	Licht tijdens jacht
Gewone dwergvleermuis	Bebouwing	O.a. stedelijk gebied, besloten landschap en bos	Lijnvormige structuur	1 – 15 km	–	+
Ruige dwergvleermuis	Bebouwing en bomen	O.a. stedelijk gebied, besloten landschap en bos	Lijnvormige structuur / open gebied	1 – 20 km	–	+
Laatvlieger	Bebouwing	O.a. stedelijk gebied, besloten landschap en bos	Lijnvormige structuur / open gebied	1 – 20 km	–	+
Meervleermuis	Bebouwing	Waterrijke omgeving	Lijnvormige structuur	1 – 30 km	–	–
Gewone grootoorvleermuis	Bebouwing en bomen	O.a. besloten landschap en bos	Lijnvormige structuur	0 – 5 km	–	–

Bij het onderzoek naar vleermuizen zijn de volgende gebruiksfuncties in en rondom het plangebied onderzocht (Tauw, 2013):

- Vliegroutes
- Foerageergebieden
- Verblijfplaatsen

2.1.3 Doel onderzoek

Het onderzoek richt zich op het zoeken naar verblijfplaatsen van de in tabel 2.1 genoemde soorten. Ook mogelijk aanwezige vliegroutes en foerageergebieden worden in kaart gebracht. Indien het plangebied inderdaad een belangrijke functie vervult voor één of meerdere vleermuissoorten, wordt een afweging gemaakt of de beoogde ontwikkelingen de staat van instandhouding van de soort(en) beïnvloedt. De Flora- en faunawet beschermt niet alleen de instandhouding van soorten, maar ook individuen. Wanneer een ontwikkeling de instandhouding niet schaadt, maar één of enkele individuen wel, dienen mitigerende maatregelen te worden getroffen tijdens de planfase of tijdens sloop van de verblijfplaats(en). De benodigde mitigerende maatregelen dienen te worden opgenomen in een (nader uit te werken) mitigatieplan.

2.1.4 Werkwijze

Het aantal bezoeken, het tijdstip en de periode voor de vleermuizen is gebaseerd op het vleermuizenprotocol (Netwerk Groene Bureaus, 2013). Het onderzoek is uitgevoerd met behulp van een batdetector (type: Petterson D240X). Een batdetector is een apparaat dat ultrasone geluiden, die een vleermuis maakt, omzet in voor de mens hoorbare tikkende geluiden. Aan de hand van het ritme van het geluid en de frequentie waarop de vleermuis het beste wordt gehoord, de zogenaamde “piekfrequentie”, kan in veel gevallen worden bepaald om welke vleermuissoort het gaat. Voor het determineren van soorten wordt gebruik gemaakt van opnameapparatuur en het programma Batsounds. De veldbezoeken worden uitgevoerd door twee ter zake kundige op het gebied van vleermuizen van Tauw. Dit is noodzakelijk omwille van veiligheid en kwaliteit. Om de vliegroutes en verblijfplaatsen in kaart te brengen, is lopend met de batdetector het plangebied doorzocht. Tevens is een deel van de omgeving rondom het plangebied doorzocht. Om de aanwezigheid van de gewone grootoorvleermuis te onderzoeken is daarnaast specifiek onderzoek uitgevoerd. De gewone grootoorvleermuis is een vleermuis die geregeld op zolders verblijft. Doormiddel van sporenonderzoek (naar voedselresten zoals vleugels van nachtvlinders en uitwerpselen) kan de aanwezigheid van deze soort aangetoond worden. Naast het veldonderzoek is sporenonderzoek op de zolder van de boerderij is uitgevoerd.

2.2 Vogels

2.2.1 Ecologie van vogels

Rust- en verblijfplaatsen van een aantal in Nederland kwetsbare vogelsoorten zijn jaarrond beschermd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën, waarbij de nesten van categorie 1 tot en met 4 jaarrond beschermd zijn en categorie 5 alléén tijdens de broedperiode. Hierbij geldt echter dat wanneer ‘zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden’ dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn. De categorie is afhankelijk van de te verwachte soort.

2.2.2 Verwachte soorten en verwachte functies

Onder de dakpannen van de boerderij is potentieel geschikte nestgelegenheid voor huismus, gierzwaluw en spreeuw aanwezig (Tauw, 2013). Dat geldt ook voor de schuur, voor zover dat huismus en spreeuw aangaat. Het terrein rond de boerderij is bovendien geschikt om als schuilgelegenheid en foerageergebied voor huismus te fungeren. Bij renovatiewerkzaamheden aan de daken bestaat de mogelijkheid dat eventueel aanwezige beschermde nestlocaties van deze drie soorten worden beschadigd of verdwijnen. Voor huismus geldt bovendien dat realisatie van nieuwbouw een afname van functioneel leefgebied (schuil- en foerageerfunctie) betekent.

2.2.3 Doel onderzoek

Het doel van het vogelonderzoek is om aan te tonen of en hoe het plangebied van belang is voor de spreeuw, gierzwaluw en huismus. Het onderzoek richt zich op het vaststellen van nesten van deze soorten. Wanneer in het gebied nestlocaties zijn aangetroffen, wordt een afweging gemaakt of de beoogde ontwikkelingen de staat van instandhouding van de soort(en) beïnvloedt. De Flora- en faunawet beschermt niet alleen de instandhouding van soorten, maar ook individuen. Wanneer een ontwikkeling de instandhouding niet schaadt, maar één of enkele individuen wel, dienen mitigerende maatregelen te worden getroffen tijdens de planfase of tijdens sloop van de verblijfplaats(en). De benodigde mitigerende maatregelen dienen te worden opgenomen in een (nader uit te werken) mitigatieplan.

2.2.4 Werkwijze

Het onderzoek naar vogels is volgens de methode van het SOVON broedvogelmonitoringsproject uitgevoerd (Van Dijk & Boele, 2011). Het onderzoek naar aanwezigheid van nesten van de huismus, gierzwaluw en spreeuw is uitgevoerd voor zonsondergang of na zonsopgang. Voor elke soort is minimaal 2 maal het plangebied bezocht (zie tabel 2.2). In het plangebied en aangrenzende woonwijken is gezocht naar de aanwezigheid van broedende exemplaren.

2.3 Periodisering gecombineerd onderzoek

In totaal zijn acht veldbezoeken uitgevoerd in de periode april tot en met september 2013 ten bate van het onderzoek naar de vogels en vleermuizen (tabel 2.2). Het onderzoek naar vogels en vleermuizen is zoveel mogelijk in combinatie met elkaar uitgevoerd. Tijdens drie van deze acht bezoeken is gericht aandacht besteed aan de inventarisatie naar vogels. Bij zeven van de acht bezoeken is onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd.

In tabel 2.2 zijn de data en weersomstandigheden van elk veldbezoek weergegeven. Deze werkwijze voldoet aan de hiervoor genoemde protocollen voor onderzoek naar vleermuizen en vogels (Netwerk Groene Bureaus, 2013; Van Dijk & Boele, 2011).

Door de bezoeken te spreiden wordt een beter beeld verkregen van de aanwezigheid van vogels en vleermuizen in het plangebied en hiermee van de betekenis van het plangebied voor deze soorten. Het veldwerk is weersafhankelijk en is alleen bij (redelijk) gunstige weersomstandigheden uitgevoerd. Dit houdt voor vleermuizen en vogels in dat er geen of weinig neerslag is en weinig wind.

Tabel 2.2 Data en weersomstandigheden van de uitgevoerde veldbezoeken

Datum veldbezoek	Tijdstip	Focus	Weersomstandigheden
8 april 2013	overdag	Verblijfplaats gewone grootoorvleermuis op zolder; broedplaatsen huismus en spreeuw	windstil, bewolkt, geen neerslag, $\pm 10^{\circ}\text{C}$
2 mei 2013	ochtend	Verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden vleermuizen; broedplaatsen huismus en spreeuw	weinig wind, bewolkt, geen neerslag, $\pm 8^{\circ}\text{C}$
4 juni 2013	ochtend	Verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden vleermuizen; broedplaatsen huismus	weinig wind, bewolkt, geen neerslag, $\pm 13^{\circ}\text{C}$
4 juni 2013	namiddag, avond	Broedplaatsen huismussen en gierzwaluwen	weinig wind, bewolkt, droog, $\pm 18^{\circ}\text{C}$
15 juli 2013	avond	Verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden vleermuizen; broedplaatsen gierzwaluwen.	windstil, onbewolkt, geen neerslag, $\pm 19^{\circ}\text{C}$
23 juli 2013	ochtend	Verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen	windstil, bewolking, geen neerslag, $\pm 15^{\circ}\text{C}$
19 augustus 2013	namiddag, avond	Verblijfplaatsen vleermuizen, en op de zolder voor gewone grootoorvleermuis	Weinig wind, droog/miezer, $\pm 12^{\circ}\text{C}$
18 september 2013	namiddag en avond	Verblijfplaatsen, en op de zolder voor gewone grootoorvleermuis	Weinig wind, droog, $\pm 10^{\circ}\text{C}$

3 Resultaten en interpretatie

In onderstaande paragrafen worden de resultaten weergegeven van de veldbezoeken voor het vleermuizenonderzoek en het broedvogelonderzoek. In figuur 3.1 is de veldkaart weergegeven met daarop de locaties en gebruiksfuncties van de waargenomen soorten.

3.1 Vleermuizen

Er hebben in totaal een zevental veldbezoeken plaatsgevonden waarvan zes naar de aanwezigheid van vliegroutes, verblijfplaatsen en foerageergebieden vleermuizen in en rond het plangebied en de overige specifiek naar de aanwezigheid van een verblijfplaats van de gewone grootoorvleermuis op de zolder.

Aanwezigheid van verblijfplaatsen

Tijdens de veldbezoeken is de aanwezigheid van de gewone dwergvleermuis (5-10 exemplaren) in het plangebied aangetoond (zie figuur 3.1 en bijlage 1). Bij zowel zonsopgang als zonsondergang is deze soort laagvliegend en foeragerend te vinden in en in de omgeving van het plangebied waargenomen. Deze waarnemingen plus een hoog aantal sociale roepen in de nazomer van deze soort ten noorden (buiten) van het plangebied wijst op een nabije zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis. De ruige dwergvleermuis is bij de bomenrij ten westen van het plangebied waargenomen. Hier en in het noordelijke deel van deze bosschage zijn enkele paarroepen van deze soort gehoord.

Er is tijdens alle veldbezoeken expliciet gelet op het gebouw in- of uitvliegende vleermuizen. Deze zijn niet waargenomen. Wel zijn foeragerende en langsvliegende gewone dwergvleermuizen dicht op de boerderij waargenomen. Dit is echter geen indicatie voor een verblijfplaats (zie figuur 3.1 en bijlage 1). Aan de noordelijke zijde van het plangebied zijn meerdere waarnemingen van gewone dwergvleermuizen gedaan. Dit duidt op een zomerverblijf aan de Da Costastraat. Omdat deze verblijfplaats niet is aangetroffen tijdens het onderzoek, wordt aangenomen dat deze niet direct aan het plangebied grenst.

Op 23 juli 2013 in aanvullend veldbezoek uitgevoerd, nadat door de bewoonster van de boerderij een vleermuis zou zijn waargenomen die de dakpannen op de noordoosthoek van de boerderij uitvloog. Deze melding werd gedaan op 17 juli 2013, daags na het veldbezoek op 15 juli 2013 waarbij geen uit- en/of invliegende vleermuizen zijn waargenomen. Tijdens het extra ingelaste veldbezoek op 23 juli 2013 zijn door de ter zake kundige van Tauw geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld in het plangebied.

De aanwezigheid van verblijfplaatsen in de boerderij en de schuren wordt op basis van dit onderzoek uitgesloten.

Aanwezigheid van vliegroutes en foerageergebieden

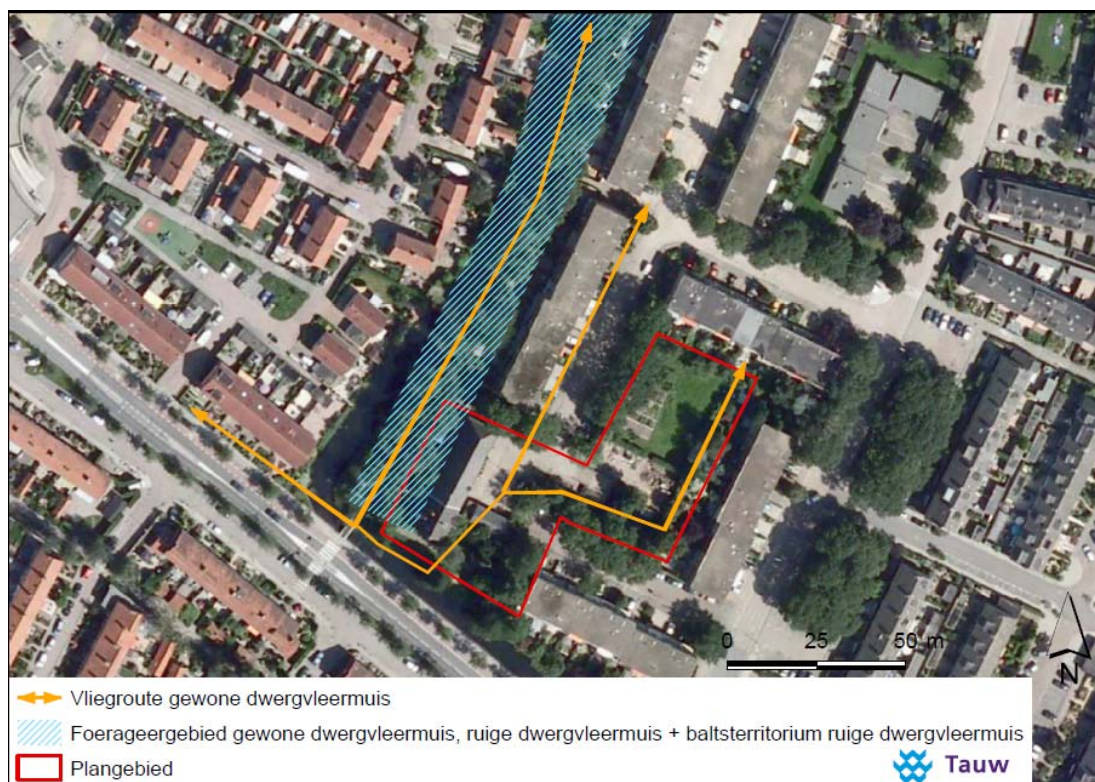
Gedurende de veldbezoeken is tevens gekeken naar de aanwezigheid van vliegroutes en foerageergebieden in en nabij het plangebied.

De groenstrook langs het Elsenpad zijn onderdeel van vliegroutes en foerageergebied van de gewone dwergvleermuis. De bomen langs het Elsenpad liggen binnen het baltsterritorium van de ruige dwergvleermuis (zie figuur 3.1 en bijlage 1). Binnen het voornemen van Woonkracht10 blijven de bomen in deze groenstrook onaangetast. Overige groenstroken langs het plangebied worden niet benut als vliegroute.

Overige foerageergebieden zijn niet waargenomen. Wel zijn foeragerende vleermuizen binnen het plangebied waargenomen. De lage aantallen foeragerende gewone dwergvleermuizen wijzen erop dat het gebied niet van groot belang is voor deze soort.

Aanwezigheid verblijfplaats van de gewone grootoorvleermuis op de zolder

De zolder van de boerderij Blomhoeve is twee maal gecontroleerd op de aanwezigheid van sporen van de gewone grootoorvleermuis. Tijdens het eerste bezoek in mei zijn geen sporen gevonden van vleermuizen. Tijdens tweede bezoek in augustus zijn enkele aangevreten vleugels van vlindersoorten aangetroffen (voornamelijk kleine vos) en uitwerpselen van muizen. De vlinders zijn, gezien de aanwezigheid van veel spinnenwebben op de zolder, ten prooi gevallen aan spinnen. De afwezigheid van uitwerpselen van vleermuizen sluit de aanwezigheid van een verblijfplaats op de zolder van de boerderij uit.

Figuur 3.1 Functies van plangebied en omgeving voor vleermuizen

3.2 Vogels

Tijdens de veldbezoeken zijn geen broedgevallen van de huismus, gierzwaluw en spreeuw waargenomen. Wel zijn tijdens enkele bezoeken de enkele huismussen en gierzwaluwen in en boven het plangebied waargenomen. Deze exemplaren waren enkel aan het foerageren en broeden in aangrenzende wijken. De aanwezigheid van broedgevallen van de huismus, gierzwaluw en spreeuw in het plangebied is uitgesloten.

Op enige afstand van het plangebied (hemelsbreed circa 200 meter) is wel een verblijfplaats van de gierzwaluw aangetroffen. Deze werd waargenomen in een woning aan de Mauritsstraat 17, tijdens het avondbezoek van 15 juli 2013. Gezien de onderlinge afstand tot het plangebied en de lokale aard van de werkzaamheden, zijn negatieve effecten door het voornemen op deze verblijfplaats uitgesloten.

4 Effectbeschrijving

In dit hoofdstuk wordt beschreven of en welke negatieve effecten optreden bij doorgang van de beoogde werkzaamheden in het plangebied. Vervolgens worden de aanbevelingen voor de uitvoering en het gebruik van het plangebied beschreven.

4.1 Overzicht van effecten

Tijdelijke effecten:

- Renovatiewerken aan de bestaande boerderij
- Bouwwerkzaamheden (zie figuur 1.2)

Permanente effecten:

- Renovatie bestaande boerderij
- Nieuw gebouw, kas en parkeerplaats
- Verlichting
- Kap van groenstructuren
- Meer verstoring door mensen

4.2 Effectbeschrijving

4.2.1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

In en nabij het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Het voornemen heeft daardoor geen directe invloed op verblijfplaatsen van vleermuizen.

Niet is uit te sluiten dat de bomen langs het Elsenpad een functie hebben als paarlocaties voor de ruige dwergvleermuis. Binnen het voornemen worden deze bomen niet gekapt. Wel kan het voornemen leiden tot het aanlichten van deze bomen door kunstmatige verlichting. Wanneer dit leidt tot het ongeschikt raken van de bomen als baltslocatie, dan zijn in de omgeving voldoende alternatieve locaties aanwezig die deze functie kunnen overnemen, zoals de andere bomen langs het Elsenpad. Van een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van vleermuizen door indirecte effecten van het voornemen is daarom geen sprake.

Tijdens het onderzoek zijn waarnemingen gedaan die duiden op de aanwezigheid van een zomerverblijf aan de Da Costastraat. Aangezien deze verblijfplaats niet is aangetroffen tijdens het onderzoek, wordt aangenomen dat deze niet direct aan het plangebied grenst. De werkzaamheden zijn lokaal van aard. In het tussenliggende gebied is kunstmatige (straat)verlichting aanwezig. Vanwege bovenstaande argumenten, en het gegeven dat de verblijfplaatsen niet direct aan het plangebied grenzen, zijn negatieve effecten van het voornemen op een zomerverblijfplaats in de Da Costastraat uitgesloten.

Vliegroutes en foerageergebied

De groenstrook langs het Elsenpad wordt door de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis gebruikt als vliegroute en foerageergebied. Binnen het voornemen worden deze bomen niet gekapt. Wel kan het voornemen leiden tot het verlichten van deze bomen door kunstmatige verlichting. Hierdoor raken deze bomen ongeschikt voor de genoemde functies. Aan de andere zijde van het Elsenpad blijven echter nog voldoende bomen staan. Deze zijn in combinatie met de naastgelegen watergang geschikt als alternatieve oriëntatiepunten voor vleermuizen op vliegroutes.

In de omgeving van het plangebied, elders langs het Elsenpad, blijven voldoende bomen aanwezig die deze de functie als foerageergebied kunnen overnemen. Van een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis is daarom geen sprake.

4.2.2 Vogels

Vaste verblijfplaatsen van de onderzochte vogelsoorten huismus, gierzwaluw en spreeuw zijn niet in het plangebied en/of binnen het invloedsgebied van het voornemen waargenomen. Negatieve effecten door het voornemen op nesten van deze vogels zijn daarom uitgesloten.

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1.1 Conclusies

In opdracht van Woonkracht10 heeft Tauw soortgericht onderzoek uitgevoerd ten behoeve van de realisatie van Zorgboerderij Blomhoeve Alblasserdam. Dit is nodig omdat de voorgenomen ontwikkeling het leefgebied en de jaarrond beschermde nesten van de huismus, gierzwaluw en spreeuw kan aantasten. Daarnaast kan de ontwikkeling een negatief effect hebben op verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen. Aantasting van essentiële onderdelen van het leefgebied van vogels en vleermuizen is in het kader van de Flora- en faunawet verboden.

Uit het onderzoek is gebleken dat de gebouwen geen essentieel onderdeel vormen van het leefgebied van de gewone dwergvleermuis.

De groenstructuur langs het Elsenpad is onderdeel van een vliegroute en foerageergebied van de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. In de groenstructuur is ook één baltsterritorium van de ruige dwergvleermuis waargenomen.

Directe aantasting door het voornemen van deze bomen is uitgesloten, omdat de bomen langs het Elsenpad binnen het voornemen niet gekapt worden. Door verlichting van de bomen kunnen deze wel ongeschikt raken voor de genoemde functies. In dat geval zijn in de omgeving van het Elsenpad voldoende bomen aanwezig die kunnen fungeren als alternatief foerageergebied en als baltsterritorium. De bomenrij aan de andere kant van het Elsenpad kan in combinatie met de naastgelegen watergang fungeren als alternatief oriëntatiepunt voor vleermuizen op vliegroute.

Tijdens het onderzoek zijn waarnemingen gedaan die duiden op de aanwezigheid van een zomerverblijf aan de Da Costastraat. De werkzaamheden zijn lokaal van aard. In het tussenliggende gebied is kunstmatige (straat)verlichting aanwezig. Vanwege bovenstaande argumenten, en het gegeven dat de verblijfplaatsen niet direct aan het plangebied grenzen, zijn negatieve effecten van het voornemen op een zomerverblijfplaats in de Da Costastraat uitgesloten.

Vaste verblijfplaatsen van de onderzochte vogelsoorten huismus, gierzwaluw en spreeuw zijn niet in het plangebied en/of binnen het invloedsgebied van het voornemen waargenomen. Negatieve effecten door het voornemen op nesten van deze vogels zijn daarom uitgesloten.

5.1.2 Aanbevelingen

Aanlichting van de omgeving van het plangebied kan voorkomen worden door de armaturen van te installeren verlichting naar beneden af te stellen, en niet te richten op de groenstructuren. Tevens dient tijdens de werkzaamheden rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van vleermuizen. Dit houdt in dat werkzaamheden alleen overdag dienen te worden uitgevoerd, zodat geen gebruik hoeft te worden gemaakt van kunstmatige verlichting, waardoor verstoring wordt voorkomen.

Tevens dienen de overige aanbevelingen aangaande de broedperiode van algemene vogelsoorten en de zorgplicht zoals genoemd in de natuurtoets (Tauw, 2013) in acht te worden genomen.

6 Literatuur

Jansen, J.A.M. & Schaminée, J.H.J. 2008

Europese Natuur in Nederland, Soorten van de habitatrichtlijn, Tweede herziene en uitgebreide druk, KNNV Uitgeverij, Zeist.

Van Dijk A.J. & Boele A. 2011

Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON Vogelonderzoek, Nederland, Nijmegen.

Kapteyn, K. 1995

Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt en Co Uitgevers en importeurs BV, Haarlem/ Provincie Noord-Holland, Haarlem.

Limpens, H., Mostert, K. & Bongers, W. 1997

Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging Utrecht.

Limpens, H.J.G.A., Twisk, P. & Veenbaas, G. 2004

Met vleermuizen overweg. Uitgave Dienst Weg- en Waterbouwkunde Delft en de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming Arnhem. ISBN 90-369-5562-9.

Limpens, H., Regelink, J. & Koelman, R. 2009

Cursusmap Vleermuizen en Planologie, Zoogdiervereniging, april 2009.

Simon, M., Hüttenbügel, S. & Smit-Viergutz, J. 2004

Ecology and Conservation of Bats in Villages and Towns, BFN Federal Agency for Nature Conservation, Bonn – Bad Godesberg.

Tauw, 2013

Ecologische quickscan Randweg 116 te Alblasserdam, met kenmerk R002-1212535ARY-evp-V03

Twisk, P., Van Diepenbeek, A. & Bekker, J.P. 2010

Veldgids Europese zoogdieren, KNNV Uitgeverij, Zeist.

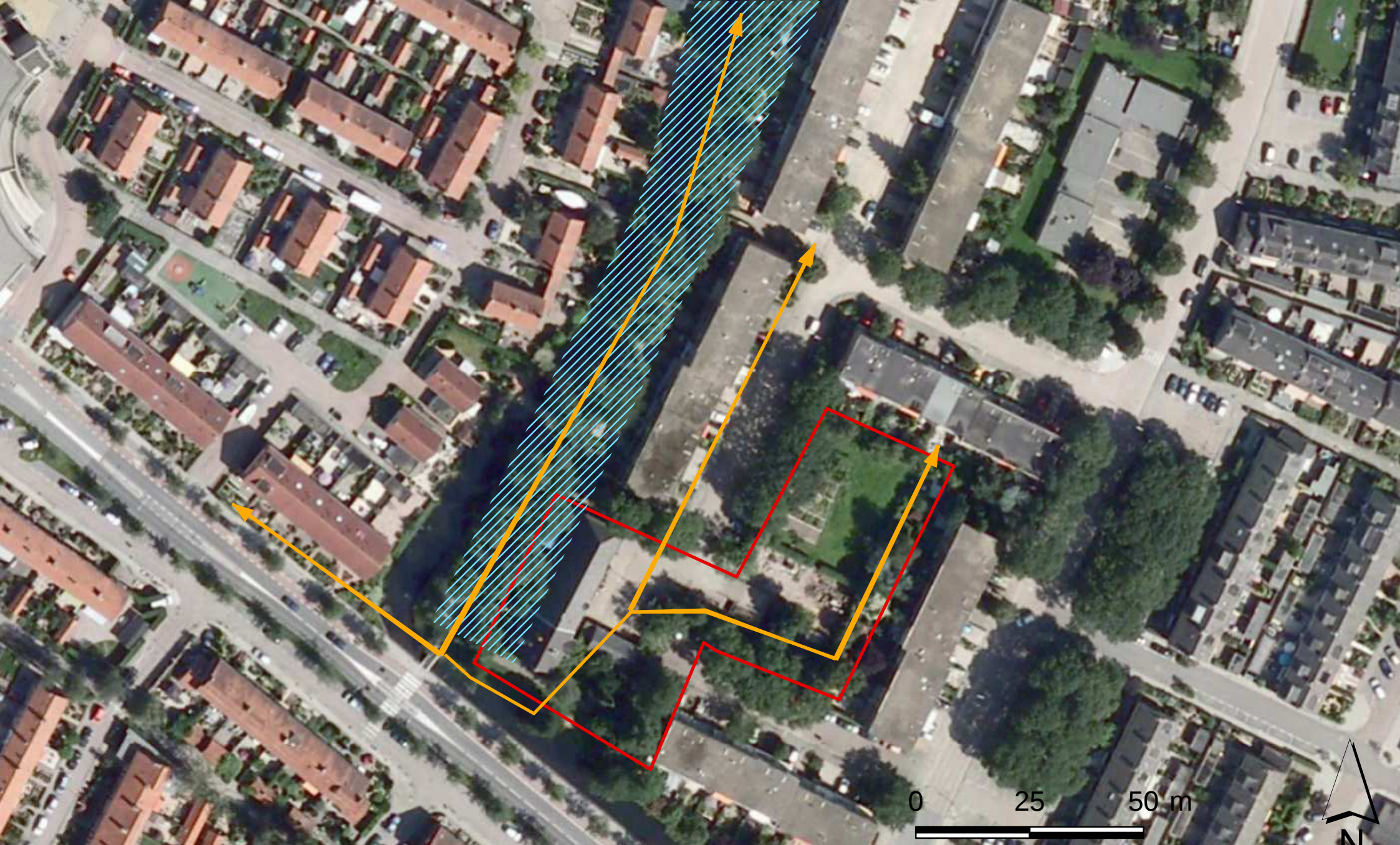
www.zoogdieratlas.nl

www.zoogdiervereniging.nl

Bijlage

1

Inventarisatiekaart

↔ Vliegroute gewone dwergvleermuis

Foerageergebied gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis + baltsterritorium ruige dwergvleermuis

Plangebied

